

ÚRSKURÐARNEFND UM VIÐSKIPTI VIÐ FJÁRMÁLAFYRIRTÆKI

Fjármálaeftirlitið · Suðurlandsbraut 32 · 108 Reykjavík · Sími: 525 2700 · Fax: 525 2727

Ár 2003, mánudaginn 21. júlí, er fundur haldinn í Úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Ragnheiður Bragadóttir, varaformaður, Geir Marelsson, Grétar Grétarsson, Ólöf Embla Einarsdóttir og Sölvi Sölvason.

Fyrir er tekið mál nr. 7/2003:

M

gegn

fjármálafyrirtækinu F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Sóknaraðili er M, en varnaraðili er Fjármálafyrirtækið F.

Málið barst úrskurðarnefnd 28. apríl 2002 með kvörtun lögmanns sóknaraðila dagsettri sama dag. Kvörtunin var send varnaraðila með bréfi nefndarinnar 29. apríl 2003 og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust 23. júní 2003 með bréfi hans dagsettu 20. júní 2003. Bréfið var sent lögmanni sóknaraðila með bréfi nefndarinnar 24. júní 2003 og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum eigi síðar en 1. júlí 2003. Engar athugasemdir bárust frá sóknaraðila.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 8. og 21. júlí 2003.

II.

Málsatvik.

Sóknaraðili rak um skeið veitingastaðinn A og gerðist þá viðskiptamaður útibús varnaraðila. Var hann þar með tékkareikning nr. XXXXXX, sem var á kennitölu sóknaraðila en eigandi reikningsins var veitingastaðurinn A. Reikningi þessum var lokað 16. ágúst 1999 og var staða hans þá 6.926.124 krónur í mínus.

Hinn 14. desember 1999 gerðu málsaðilar með sér handveðsamning þar sem sóknaraðili setti fjárkröfu sína samkvæmt kaupsamningi dags. 26. ágúst 1999 að handveði til tryggingar greiðslu á öllum skuldum sóknaraðila við varnaraðila hverju nafni sem nefnast, þ.e. höfuðstól, vöxtum, dráttarvöxtum og öllum kostnaði. Fyrirnefndur kaupsamningur fjallar um kaup tveggja nafngreindra manna á viðskiptavild, innréttingum

og lausamunum veitingahússins af sóknaraðila. Kaupverð er sagt nema 18 milljónum króna með gjalddaga 15. nóvember 1999. Í handveðssamningnum er tekið fram að kaupendur hafi ekkert greitt. Er varnaraðila þar falið að innheimta kaupsamningsgreiðsluna með dráttarvöxtum og kostnaði í nafni veðsala og á hans ábyrgð og ráðstafa því fé, sem kunnir að innheimtast, til greiðslu á skuldum sóknaraðila við varnaraðila.

Samkvæmt framlögðum gögnum gaf lögmaður varnaraðila út greiðsluáskorun á hendur skuldurum samkvæmt fyrrgreindum kaupsamningi hinn 14. desember 1999, en birting hennar tókst ekki þar sem hvorugur skuldaranna reyndist búa á skráðu lögheimili. Gefin var út stefna á hendur skuldurum 22. maí 2000 en birting tókst ekki. Aftur var gefin út stefna 20. september 2000 en ekki tókst að birta hana. Enn var gefin út stefna 14. nóvember 2000 en birting hennar tókst ekki. Gert var árangurslaust fjárnám hjá öðrum skuldaranum 6. apríl 2001 og hjá hinum 30. janúar 2002.

Sóknaraðili kveðst hafa sett sig í samband við útíbússtjóra F sumarið 2000 og í því skyni að semja um greiðslur á skuldum hans við F. Hafi útíbússtjórinn tekið vel í erindi hans og sagt honum að hann fengi fyrirgreiðslu jafnskjótt og hann væri búinn að greiða 200.000 krónur inn á skuld sína. Segist sóknaraðili hafa greitt þessa fjárhæð í þrennu lagi á tímabilinu júní til september 2000. Hafi hann þá verið krafinn um frekari greiðslur og kveðst sóknaraðili hafa greitt samtals 780.000 krónur inn á sérstakan reikning í eigu bankans, en síðasta greiðslan hafi átt sér stað 5. apríl 2001. Auk þessi hafi hann greitt 100.000 krónur inn á Xreikning á sínu nafni í apríl 2001. Þrátt fyrir þessar greiðslur og fyrri loforð um skuldbreytingu á öllum vanskilaskuldum sóknaraðila hafi útíbússtjórinn hafnað frekari samningum.

Varnaraðili mótmælir því að hann hafi lofað sóknaraðila því að skuldbreyta vanskilaskuldum hans við F. Varnaraðili hafi hins vegar sagst vera tilbúinn til að skoða slíka beiðni með jákvæðu hugarfari, stæði sóknaraðili við loforð sín um innborganir inn á skuld sína. Við þau loforð hafi sóknaraðili hins vegar ekki staðið.

Loks heldur sóknaraðili því fram að fyrrnefndur útíbússtjóri hafi lofað því að skuldir hans yrðu ekki settar í lögfræðiinnheimtu nema útíbússtjóranum í F yrði áður gert viðvart vegna hagsmuna veðþolans, B. Við það loforð hafi útíbússtjórinn ekki staðið.

Bú sóknaraðila var tekið til gjaldþrotaskipta með úrskurði Héraðsdóms Reykjavíkur, uppkveðnum 15. nóvember 2000.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst eftirfarandi:

1. Að viðurkennt verði að handveðsetning sú til bankans, sem fram fór 14. desember 1999, hafi falið í sér fullnaðar- eða a.m.k. verulega greiðslu sóknaraðila á skuldbindingum sínum. Hann losni því undan skyldum sínum að sama skapi sem og ábyrgðarmenn hans.
2. Verði ekki fallist á kröfu samkvæmt 1. tölulið, krefst sóknaraðili þess að staðfest verði að sóknaraðili eigi skaðabótakröfu á hendur F sem samsvari kröfu F gegn honum.

Í kvörtun sóknaraðila eru umkvörtunarefni sóknaraðila eftirfarandi:

1. Fyrirvaralaus lokun yfirdráttarheimildar á reikningi nr. XXXXXX við útibú varnaraðila.
2. Loforð um skuld- og skilmálabreytingu, sem bankinn hafi ekki staðið við.
3. Lögfræðiinnheimta.
4. Meðferð handveðsetningar 14.12. 1999 á eign sóknaraðila.

Sóknaraðili kveður lokun yfirdráttarheimildarinnar hafa haft í för með sér að fótunum hafi verið kippt undan veitingarekstri þeim sem kvartandi hafi þá haft með höndum. Lokunin hafi síðan haft í för með sér að skuldbindingar sóknaraðila við bankann hafi lent í vanskilum.

Útibússtjórinn í F hafi lofað sóknaraðila skuld- og skilmálabreytingu á skuldum hans við F vorið eða sumarið 2000 gegn því að sóknaraðili greiddi inn á skuld sína. Útibússtjórinn hafi ekki staðið við þetta loforð sitt þrátt fyrir að sóknaraðili hafi staðið við sitt.

Á sama tíma og framangreind samskipti sóknaraðila og útibússtjórans hafi átt sér stað hafi skuldir sóknaraðila verið settar í lögfræðiinnheimtu. Hafi þetta verið gert án vitundar sóknaraðila, sem ekki hafi átt von á öðru en bankinn myndi standa við loforð sitt.

Í áðurgreindum handveðsamningi frá 14. desember 1999 segi orðrétt: “Er veðhafa falið að innheimta kaupsamningsgreiðslu þessa með dráttarvöxtum og kostnaði, í nafni veðsala og á hans ábyrgð og ráðstafa því fé sem kann að innheimtast, til greiðslu á skuldum veðsala við veðhafa.” Kveðst sóknaraðili telja að varnaraðili hafi ekki sinnt innheimtu á skuld þessari og því hafi umtalsverð verðmæti farið forgörðum sem ella hefðu nýst honum. Þetta kveður hann tvímælalaust vera á ábyrgð varnaraðila sem

handveðhafa. Verðmæti hafi falist í kaupsamningnum sjálfum, sem þarna hafi verið settur að handveði, en auk þess hafi a.m.k. annar skuldarinn þá átt eignir til að tryggja skuldina að einhverju leyti. Skírskotar sóknaraðili í þessu sambandi til skyldna handveðhafa skv. lögum um sammingsveð nr. 75/1997. Þá vísar hann enn fremur til þeirra viðhorfa, sem fram komi í III. kafla laga nr. 7/1936.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Af hálfu varnaraðila er þeirri lögskýringu sóknaraðila að handveðsetning sé í eðli sínu greiðsla en ekki tryggingaráðstöfun mótmælt. Í handveðsamningi málsaðila komi fram að hin tilgreindu réttindi séu sett varnaraðila að handveði, auk þess sem bankanum sé falið að innheimta þau. Þetta þýði að um greiðslu verði ekki að ræða inn á skuldir varnaraðila fyrr en ef og þegar takist að innheimta hin veðsettu réttindi, í þessu tilviki rétt til greiðslna skv. kaupsamningi. Fyrir hafi legið við undirritun handveðsamningsins að greiðslan skv. kaupsamningnum var í vanskilum.

Með skírskotun til framlagðra gagna um tilraunir til birtingar á greiðsluáskorunum og stefnum fyrir skuldurum skv. fyrrgreindum kaupsamningi verði sóknaraðila ekki um kennt að ekki hafi tekist að innheimta hinar handveðsettu greiðslur skv. kaupsamningi. Jafnframt bendir varnaraðili á að sóknaraðili hafi ekki með neinum hætti sýnt fram á að skuldarar skv. kaupsamningnum hafi átt veðbandalausar eignir, sem hafi staðið til boða sem fullgild veðandlög til fullnustu kröfum sóknaraðila á hendur þeim, en sóknaraðili hljóti að hafa sönnunarbyrðina fyrir því. Eina eignin sem varnaraðila sé kunnugt um að skuldararnir hafi átt hafi verið fasteign annars þeirra að E. Hún hafi verið veðsett og seld á uppboði 11. febrúar 2001. Frumvarp til úthlutunar á söluverði dags. 26. mars 2001 beri með sér að söluverðið hafi greiðst upp í kröfu F á 2. veðrétti og því hafi síðari kröfuhafar ekkert fengið upp í kröfur sínar. Ekkert bendi því til þess að framganga varnaraðila hafi valdið sóknaraðila tjóni.

Varnaraðili kveðst enn fremur byggja á því að bú sóknaraðila hafi verið tekið til gjaldþrotaskipta með úrskurði uppkevðnum 15. nóvember 2000. Þar með hafi krafan skv. fyrrnefndum kaupsamningi fallið til búsins.

Varnaraðili bendir á að aðalkrafa sóknaraðila sé svo óskýr að varla verði komist hjá því að vísa henni frá, sbr. e-lið 6. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki, sbr. 7. gr. sömu samþykktu. Ekki sé þó gerð krafa um frávísun þar sem varnaraðili hafi hagsmuni af því að fá efnisúrlausn í málinu. Bent er á að varnaraðili rökstyðji ekki eða sýni fram á það með neinum hætti að líta beri á hin handveðsettu réttindi sem greiðslu. Þá sé ekki rökstutt af hverju aðalkrafa sóknaraðila er valkvæð, þ.e.

að handveðsetningin hafi falið í sér “fullnaðar- eða a.m.k. verulega greiðslu” á skuldbindingum sóknaraðila. Þá sé heldur ekki augljóst hvað felist í orðinu “skuldbindingum”. Þannig sé kröfugerðin í raun vanreifuð og óljós.

Hvað varðar varakröfu sóknaraðila bendir varnaraðili á þá meginreglu að sá sem haldi því fram að hann hafi orðið fyrir tjóni verði að sanna tjón sitt, en engin tilraun hafi verið gerð til þess af hálfu sóknaraðila. Sóknaraðili fullyrði aðeins að hann hafi orðið fyrir tjóni. Af hálfu varnaraðila er því haldið fram að háttsemi varnaraðila hafi eftir atvikum verið eðlileg og í samræmi við það sem búast hafi mátt við af góðum og gildum veðhafa við svipaðar aðstæður.

Varnaraðili bendir á að varakrafa sóknaraðila sé svo óskýr að varla verði komist hjá því að vísa henni frá, sbr. e-lið 6. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki, sbr. 7. gr. sömu samþykktu. Ekki sé þó gerð krafa um frávísun þar sem varnaraðili hafi hagsmuni af því að fá efnisúrlausn í málinu. Sóknaraðili tilgreini hvorki fjárhæð né um hvaða kröfur sé að ræða.

Varnaraðili mótmælir fullyrðingum sóknaraðila um að lokun á tékkareikningi hafi verið fyrirvaralaus. Reikningnum hafi verið lokað eftir ítrekaða misnotkun sóknaraðila á reikningnum og vísar til framlagðs yfirlits yfir F.I.T. – tékka dags. 11. maí 1999, sbr. bréf varnaraðila dags. 16. ágúst 1999. Einnig mótmælir varnaraðili þeim fullyrðingum varnaraðila að honum hafi verið lofað skuld- og skilmálabreytingum á skuldum hans. Í þriðja lagi bendir varnaraðili á að lögfræðiiinnheimta hafi verið eðlileg eins og á hafi staðið, enda hafi skuldir sóknaraðila verið í vanskilum.

V.

Niðurstaða

Af hálfu varnaraðila hefur verið lagt fram bréf hans til sóknaraðila dags. 16. ágúst 1999 þar sem tilkynnt er um lokun á tékkareikningi nr. XXXXXX. Ástæður þess eru sagðar þær að viðskipti á tékkareikningnum hafi ekki verið í samræmi við reglur um tékkaviðskipti og eðlilega viðskiptahætti. Einnig hefur verið lagt fram yfirlit yfir F.I.T.–tékka, útgefna á áðurgreindan reikning, dags. 11. maí 1999 þar sem fram kemur að sóknaraðili hafi á þeim tíma í fjölmörg skipti gefið út tékka umfram heimild af umræddum tékkareikningi. Ekki verður því séð að lokun varnaraðila á reikningnum hafi verið fyrirvaralaus.

Gegn mótmælum varnaraðila verður sóknaraðili ekki talinn hafa sýnt fram á að varnaraðili hafi gefið sóknaraðila bindandi loforð um skuldbreytingu á vanskilum hans við bankann sumarið 2000. Þá þykir sóknaraðili ekki hafa sýnt fram á að ólögmæt eða óeðlileg sjónarmið hafi ráðið því að kröfur varnaraðila á hendur sóknaraðila hafi verið

settar í lögfræðinnheimtu á þessum tíma. Hér ber að hafa í huga að bú sóknaraðila var tekið til gjaldþrotaskipta stuttu síðar eða með úrskurði uppkveðnum 15. nóvember 2000. Þá þykir ósannað að útibússtjóri F hafi lofað því að skuldir sóknaraðila yrðu ekki settar í lögfræðinnheimtu nema útibússtjóranum í F yrði áður gert viðvart. Af hálfu sóknaraðila er og ekki rökstutt hvaða lagalega þýðingu slík tilkynning hefði haft fyrir hagsmuni sóknaraðila.

Eins og áður greinir setti sóknaraðili réttindi sín samkvæmt kaupsamningi dags. 26. ágúst 1999 að handveði til tryggingar greiðslu á öllum skuldum sínum við varnaraðila, hverju nafni sem nefnast, eins og segir í handveðssamningnum sem dags. er 14. desember 1999. Jafnframt fól sóknaraðili varnaraðila að innheimta kaupsamningsgreiðsluna, sem var að fjárhæð 18.000.000 króna. Af hálfu sóknaraðila er þess krafist að handveðsetning þessi hafi falið í sér fullnaðar- eða a.m.k. verulega greiðslu sóknaraðila á skuldbindingum sínum.

Í 1. mgr. 1. gr. laga nr. 75/1997 um samningsveð segir að með veðrétti sé í þeim lögum átt við forgangsrétt til þess að leita fullnustu fyrir kröfu (veðkröfu) í tilteknu fjárverðmæti eða fjárverðmætum (veðinu). Veðréttindi er ein tegund hinna svonefndu tryggingarréttinda, sem gegna því hlutverki að greiðsla fari fram, eftir atvikum þegar skuldari er kominn í greiðsluþrot. Jafnframt veita þau veðhafanum forgangsrétt til að leita fullnustu fyrir kröfu í veðandlaginu, þ.e. að taka verðmæti greiðslunnar af peningaverði veðandlagsins.

Samkvæmt ofangreindu, sem og skýru orðalagi handveðsamnings þess, sem hér um ræðir, er í samningnum fjallað um tryggingarréttindi varnaraðila, þ.e. veðrétt hans í réttindum sóknaraðila skv. fyrrgreindum kaupsamningi, en ekki framsal sóknaraðila á þessum réttindum sínum. Er því ekki unnt að fallast á það með sóknaraðila að líta beri svo á að handveðsetningin hafi falið í sér fullnaðar- eða a.m.k. verulega greiðslu sóknaraðila á skuldum við varnaraðila.

Eins og fyrr greinir var varnaraðila falið í handveðsamningnum að innheimta fjárkröfu sóknaraðila skv. kaupsamningnum. Af framlögðum gögnum verður ekki annað séð en eðlilega hafi verið staðið að innheimtutilraunum af hálfu varnaraðila, sem allar reyndust árangurslausar. Þá hefur sóknaraðili ekki gert sennilegt að framganga varnaraðila við innheimtu fjárkröfunnar hafi verið með þeim hætti að hún hafi valdið honum tjóni. Hefur sóknaraðili t.d. ekki bent á eignir í eigu skuldaranna, sem varnaraðili hefði getað gengið að til fullnustu kröfunnar.

Með vísan til alls ofangreinds er niðurstaða nefndarinnar sú að hafna beri kvörtun sóknaraðila í máli þessu.

ú r s k u r ð a r o r ð :

Kvörtun sóknaraðila, M, á hendur fjármálafyrirtækinu F., er hafnað.

Reykjavík, 21. júlí 2003

Ragnheiður Bragadóttir

Geir Arnar Marelsson

Grétar Grétarsson

Ólöf Embla Einarsdóttir

Sölvi Sölvason